

Sygn. akt I ACa 1603/06

WYROK**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 22 grudnia 2006 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

Sędziowie: SSA Małgorzata Ostachowska

SSA Elżbieta Uznańska

Protokolant: st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2006 r. w Krakowie na rozprawie sprawy z powództwa Krakowskiego Towarzystwa Technicznego w Krakowie przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta Krakowa i Naczelnej Organizacji Technicznej Federacji Stowarzyszeń Naukowo - Technicznych w Warszawie

o uzgodnienie treści księgi wieczystej

na skutek apelacji strony pozwanej Naczelnej Organizacji Technicznej Federacji Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych w Warszawie

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 17 listopada 2005 r. sygn. akt I C 1774/04

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od

powoda na rzecz strony pozwanej Naczelnej Organizacji Technicznej

Federacji Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych w Warszawie kwotę

27.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność

St. Sekretarz Sądowy
Krystyna Potiuch

UZASADNIENIE
wyroku z dnia 22 grudnia 2006 r.

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2005 r. Sąd Okręgowy w Krakowie uwzględniając w całości powództwo wniesione w dniu 11 czerwca 1999 r. przez Krakowskie Towarzystwo Techniczne w Krakowie nakazał uzgodnienie treści księgi wieczystej nr 5401 prowadzonej dla nieruchomości położonej w Krakowie przy ul. Straszewskiego poprzez wpisanie jako właściciela całej nieruchomości Krakowskiego Towarzystwa Technicznego w Krakowie w miejsce wpisu Skarb Państwa – w zarządzie i użytkowaniu Naczelnej Organizacji Technicznej Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych w Warszawie i zasądził od pozwanych na rzecz powoda koszty postępowania.

Sąd Okręgowy stan faktyczny sprawy wynikający z twierdzeń stron uznał w zasadzie za bezsporny. Wskazał, iż powód podał, że jako stowarzyszenie zostało założone w 1877 r., w 1905 r. nabyło od Gminy Miasta Krakowa przedmiotową nieruchomość i wzniosło na niej budynek oznaczony nr 23. KTT jako stowarzyszenie w dniu 5 listopada 1934 r. wpisane zostało na mocy decyzji Wojewody Krakowskiego do rejestru, po drugiej wojnie światowej budynek został przejęty przez NOT, od tego czasu KTT działało nieformalnie. Z prawnego punktu widzenia Stowarzyszenie istniało do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach i stało się stowarzyszeniem w rozumieniu przepisów tej ustawy. Ze względu na błędne zapisy w rejestrze stowarzyszeń prowadzonym przez organy administracyjne, to jest bezpodstawne wykreślenie KTT, wśród przekazanych sądowi akt rejestrowych brak było informacji co do KTT. Stało się to przyczyną wydania przez Sąd Wojewódzki w Krakowie postanowienia z dnia 29 maja 1991 r. o wpisaniu powoda do rejestru stowarzyszeń, z tym że zastrzeżono w tym postanowieniu, że rejestrowane stowarzyszenie jest kontynuacją KTT z 1877 r. Tożsamości KTT z 1877 r. i KTT zarejestrowanego w 1991 r. dowodzi niemal jednakowy przedmiot działalności, statut oraz skład osobowy stowarzyszenia. W księdze wieczystej powstał jednak wpis niezgodny z

rzeczywistym stanem prawnym, bowiem sąd dokonując wpisu posłużył się kopią protokołu oraz dwoma notarialnymi odpisami protokołów z dwóch Walnych Zgromadzeń KTT z dnia 3 czerwca 1949 r., kiedy to dojdź miało do samolikwidacji KTT i przekazania jego majątku na rzecz NOT Oddział Wojewódzki w Krakowie. Podjęte przez Walne Zgromadzenie uchwały były jednak nieważne jako sprzeczne ze statutem KTT. Ponadto brak było podstaw do wpisu do księgi wieczystej Skarbu Państwa albowiem brak było dokumentu podstawowego do nabycia nieruchomości przez Skarb Państwa, a mianowicie umowy w formie aktu notarialnego, której skutkiem byłoby przeniesienie własności na Skarb Państwa lub jego poprzednika prawnego. Podkreślając tożsamość KTT z 1877 r. z zarejestrowanym w 1991 r. KTT powód powołał się również na treść postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 kwietnia 2004 r. w sprawie NS Rej ST 80/91, w którym odmówiono dokonania wykładni postanowienia z dnia 29 maja 1991 r. w przedmiocie rejestracji KTT wskazując na tożsamość obu tych stowarzyszeń, na postanowienie z dnia 17 czerwca 2004 r. Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia Wydział XI Gospodarczy KRS oddalające wniosek KTT z 1877 r. o rejestrację, oraz na postanowienie z dnia 17 lutego 2005 r. Sądu Okręgowego w Krakowie o odrzuceniu skargi NOT o wznowienie postępowania rejestrowego zakończonego postanowieniem z dnia 29 maja 1991 r., od którego to postanowienia (z 17 lutego 2005 r.) zażalenie NOT zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie w dniu 6 czerwca 2005 r.

Wskazał również Sąd Okręgowy na stanowisko i twierdzenia pozwanych. Pozwany NOT FSNT w Warszawie wniosła o oddalenie powództwa zarzucając brak legitymacji czynnej po stronie powoda i wskazując, że powód został zarejestrowany w 1991 r. jako nowe stowarzyszenie, uzyskał osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się postanowienia sądu z dnia 29 maja 1991 r. i nie jest stowarzyszeniem tożsamym z KTT z 1877 r. ma jedynie taka samą nazwę. Gdyby powód był stowarzyszeniem tożsamym z tym z 1877 r., to nie podlegałby rejestracji sądowej w 1991 r. Powód nie jest zatem sukcesorem majątkowym po KTT z 1877 r. Wzmianka w postanowieniu z dnia 29 maja 1991 r., iż strona powodowa jest kontynuowaniem KTT powołanego 15 maja 1877 r. nie stanowi i nie może stanowić okoliczności przesądzających o jedności i ciągłości prawnego-organizacyjnej obydwu Towarzystw, w szczególności w sferze majątkowej, lecz ma wskazywać na nawiązanie do poprzednika w sferze tradycji, nazwy i symboli. Rejestracja sądowa powoda w 1991 r. spowodowała zatem powstanie nowego stowarzyszenia jako osoby prawnej, a nie przywrócenie osobowości prawnej dawnemu stowarzyszeniu, do czego nie ma żadnych podstaw prawnych w ustawie z 1989 r. Pozwany powołał się tu na stanowisko zajęte przez

NSA w wyroku z dnia 15 października 1993 r. oraz stanowisko Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast wyrażone w decyzji z dnia 9 czerwca 1998 r. Zanegował także pozwany twierdzenia powoda o braku podstaw do wykreślenia KTT z rejestru w dniu 28 czerwca 1949 r. Zarzucił ponadto, iż unicestwienie skutków tego wykreślenia mogłoby nastąpić jedynie na drodze postępowania administracyjnego. Wskazał także, iż nabycie w 1905 r. przedmiotowej nieruchomości od Gminy Kraków przez KTT z 1877 r. nastąpiło pod warunkiem rozwiązującym, zgodnie z którym rozwiązanie KTT skutkować będzie powrotnym przejściem prawa własności nieruchomości na Gminę Miejską Kraków. Wobec treści przepisów dekretu o prawie rzeczowym z 1946 r i przepisów wprowadzających ten akt normatywny – taki sposób nabycia nieruchomości był skuteczny. Wpis do księgi wieczystej Skarbu Państwa był zatem w ocenie pozwanego prawidłowy i był skutkiem uprzedniego nabycia spornej nieruchomości przez Gminę Miasta Krakowa na podstawie KTT z 1877 r. przewidującego takie nabycie na wypadek rozwiązania stowarzyszenia. Nabycie zarządu i użytkownika tej nieruchomości przez NOT było następstwem przejścia praw do nieruchomości z Gminy na Skarb Państwa w 1950 r. i decyzji Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 30 czerwca 1952 r. o oddaniu pozwanemu NOT nieruchomości w zarząd i użytkowanie. Pozwany Skarb Państwa również wniósł o oddalenie powództwa zarzucając brak legitymacji czynnej po stronie powoda wynikającej z braku tożsamości powoda z KTT z 1877 r. i wskazując, że powód jest stowarzyszeniem nowopowstałym w 1991 r. i nie jest sukcesorem KTT z 1877 r., które zostało skutecznie rozwiązane w 1949 r.

Na podstawie przeprowadzonych dowodów Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że KTT z 1877 r. nie zostało skutecznie rozwiązane w 1949 r. Powołując się na zapisy statutu tego stowarzyszenia zarejestrowane w 1934 r. uznał Sąd, że Walne Zgromadzenie tego stowarzyszenia w dniu 3 czerwca 1949 r. nie zostało prawidłowo zwołane, tryb uchwalenia wniosku o samorozwiązaniu KTT narusza § 24 w zw. z § 12 statutu. Pomimo tego doszło jednak do wydania decyzji o wykreśleniu KTT z rejestru, a decyzja ta nie została zaskarżona. Decyzja o wykreśleniu była pozbawiona podstawy prawnej. Wobec faktu, że akta postępowania, w którym decyzja ta zapadła nie istnieją, a zarazem kwestie dotyczące bytu i podmiotowości stowarzyszeń należą obecnie do drogi sądowej, nie jest możliwe wszczęcie na drodze administracyjnej postępowania umożliwiającego stwierdzenie nieważności tej decyzji. Wobec niemożliwego do skorygowania wykreślenia z rejestru, powodowe KTT nie mogło funkcjonować, czy też podjąć przerwanej działalności, jako istniejące stowarzyszenie. Jedyną dostępną formą prawną, dzięki której KTT mogło wystąpić jako osoba prawna była jego ponowna rejestracja przez sąd. Nie oznacza to jednak, że od strony formalnej powstał w

ten sposób nowy podmiot. Świadczy o tym również treść orzeczenia sądu o rejestracji z 29 maja 1991 r., w którym jest zapis o kontynuowaniu KTT z 1877 r. Powodowi przysługują zatem wszystkie prawa majątkowe, które przysługiwały mu w chwili bezprawnego rozwiązania i wykreślenia z rejestru stowarzyszeń w 1949 r. Skoro wykreślenie to było bezpodstawne, to nie ziścił się warunek przewidziany w treści wpisu w Lwh 338, a mianowicie, że w przypadku rozwiązania KTT prawo własności sprzedanego przez Gminę gruntu przy ul. Straszewskiego w Krakowie ma przejść bezpośrednio na rzecz Gminy Miasta Krakowa. Tym samym Skarb Państwa jako następcą prawny Gminy nie nabył własności przedmiotowej nieruchomości w 1950 r., a rozporządzenie nią przez Skarb Państwa na rzecz NOT, polegające na oddaniu tej nieruchomości w zarząd i użytkowanie NOT było bezskuteczne. Jako podstawę prawną swego orzeczenia Sąd Okręgowy powołał art. 10 u.k.w.h.

Powyższy wyrok w całości zaskarżył apelacją pozwany – Naczelna Organizacja Techniczna Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych w Warszawie. W apelacji zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, to jest przepisów art. 9, 12-16, 17 ust.1, art. 52 i 54 Prawa o stowarzyszeniach oraz art. 37 k.c. przez przyjęcie, że rejestracja powoda w dniu 29 maja 1991 r. nie była rejestracją nowego stowarzyszenia, lecz stanowi przywrócenie ciągłości poprzedniego stowarzyszenia o tej samej nazwie ze skutkiem wstecznym od 1949 r. i art. 10 ust. 1 u.k.w.h. przez przyjęcie, że powód ma legitymację czynną na podstawie tego przepisu w niniejszej sprawie; 2) naruszenie zasady związania Sądu cywilnego aktem administracyjnym wydanym przez kompetentny organ przez przyjęcie, że wykreślenie z rejestru stowarzyszeń dawnego KTT nastąpiło bezpodstawnie oraz błąd w ustaleniu, iż rozwiązanie dawnego KTT było nieważne; 3) naruszenie zasady związania sądu cywilnego aktem administracyjnym wydanym przez kompetentny organ przez nakazanie wykreślenia z księgi wieczystej wpisu zarządu i użytkowania NOT; 4) błędne orzeczenie o kosztach procesu poprzez brak wskazania w jakiej części każdego z pozwanych obciążają koszty zasądzone w jednej kwocie. Podnosząc powyższe zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany Skarb Państwa przychylił się do apelacji pozwanego NOT.

Powód wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona. Bezsporne w sprawie było, iż powodowe KTT wpisane zostało do rejestru stowarzyszeń na podstawie postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia

29 maja 1991 r. sygn. Ns Rej ST.80?91 wydanego w trybie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 20, poz. 104 ze zm.). Nie może również budzić wątpliwości, że powodowe KTT zostało wówczas zarejestrowane jako nowo założone stowarzyszenie przez piętnastu członków założycieli, którzy uchwalili statut powstającego stowarzyszenia i złożyli do sądu rejestrowego wnioski o rejestrację wraz ze statusem stowarzyszenia w dniu 15 maja 1991 r., a więc w trybie przepisów art. 9 – 19 wyżej wskazanej ustawy przewidzianych dla rejestracji nowych stowarzyszeń. Osobowość prawną powodowe stowarzyszenie uzyskało dopiero z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o zarejestrowaniu, to jest w czerwcu 1991 r. (por. art.17 ust. 1 cyt. wyżej ustawy). Z tą datą powstała nowa osoba prawna – powodowe Krakowskie Towarzystwo Techniczne. Nie można zatem przyjąć – prawidłowo stosując powołane wyżej przepisy prawne – że powód jest tą samą osobą prawną, co Krakowskie Towarzystwo Techniczne, które zostało założone w 1877 r. a zarejestrowane w 1934 r. zgodnie z obowiązującym wówczas rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. nr 94, poz.808), i to niezależnie od tego, czy to wcześniejsze Towarzystwo nadal istnieje jako osoba prawna, czy też uległo likwidacji przez rozwiązanie. Tak czy inaczej to dawne Towarzystwo było lub pozostaje nadal odrębną od powoda osobą prawną. Bez znaczenia jest okoliczność, że statut powoda i postanowienie z dnia 29 maja 1991 r. o wpisaniu powoda do rejestru stowarzyszeń zawiera zapis, że powodowe Towarzystwo jest „kontynuowaniem Krakowskiego Towarzystwa Technicznego powołanego 15 maja 1877 r.” (por. wyrok SN z dnia 14 lutego 1996 r. II CRN 6/96, OSNC 1996. z.7-8, poz. 105). W uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że w takiej sytuacji postanowienie o „kontynuowaniu” nie może stanowić tytułu własności do nieruchomości, której właścicielem było lub nadal pozostaje dawne Towarzystwo. Nie oznacza również „restytucji tej samej osoby prawnej”. Prawo o stowarzyszeniach nie zna bowiem restytuowania dawnych stowarzyszeń w drodze powstania nowej osoby prawnej o takiej samej nazwie i o takim samym celu. Stowarzyszenia, które powstały przed wejściem w życie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach i istniały oraz działały w dniu, w którym weszła ona w życie, zgodnie z art. 52 ust. 1 tej ustawy stały się stowarzyszeniami w rozumieniu jej przepisów. Powodowe Towarzystwo, jak to już wyżej wskazano, nie stało się stowarzyszeniem w trybie art. 52 ust.1. cytowanej ustawy, lecz powstało i zostało zarejestrowane jako nowa osoba prawna zgodnie z art. 9 i nast. tej ustawy. Jeżeli podzieliłoby się twierdzenia powoda i stanowisko Sądu Okręgowego, iż nie doszło do skutecznego rozwiązania i likwidacji przedwojennego TTK w 1949 r., to w konsekwencji należałoby

przyjąć, iż nadal tamto Towarzystwo istnieje, choć z braku organów nie może działać, a zatem powodowe Towarzystwo jest inną osobą prawną, zatem powództwo zmierzające do uzyskania wpisu prawa własności przedmiotowej nieruchomości należącej do innego podmiotu – TKK z 1877 r. należałoby ocenić również za całkowicie bezzasadne. Jeżeli natomiast intencją powoda było uzyskanie wpisu w księdze wieczystej jako właściciela przedmiotowej nieruchomości tamtego Krakowskiego Towarzystwa Technicznego z 1877 r., to powództwo również musi ulec oddaleniu z uwagi na brak legitymacji czynnej po stronie powoda wynikający z art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Przepis ten stanowi, że usunięcia niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym, może żądać tylko osoba, której prawo nie jest wpisane lub jest wpisane błędnie albo jest dotknięte wpisem nie istniejącego obciążenia lub ograniczenia. Już tylko na marginesie Sąd Apelacyjny zauważa, że okoliczności faktyczne niniejszej sprawy mogą wskazywać, że pozwany Skarb Państwa mógł nabyć własność przedmiotowej nieruchomości przez zasiedzenie, a w takiej sytuacji istniejący wpis w księdze wieczystej byłby zgodny z rzeczywistym stanem prawnym.

Należy także podkreślić, że wbrew twierdzeniom powoda, nigdy nie zapadło prawomocne postanowienie sądu dokonujące wykładni postanowienia z dnia 29 maja 1991 r., a tylko takie - stwierdzające w sentencji postanowienia tożsamość obu TKK - byłoby wiążące. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 5 kwietnia 2004 r., na które powołuje się powód, odmówiono dokonania wykładni postanowienia z dnia 29 maja 1991 r. Takie samo stanowisko w tej kwestii zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 6 czerwca 2005 r. sygn. akt I ACz 809/05 dotyczącym skargi o wznowienie postępowania o wpis do rejestru stowarzyszeń Krakowskiego Towarzystwa Technicznego (k. 360 akt).

W związku z wyrażanymi przez strony wątpliwościami, a także poglądem wyrażonym przez sąd I instancji, co do właściwej drogi stwierdzenia nieważności decyzji o likwidacji stowarzyszenia TKK powstałego w 1877 r., należy zwrócić uwagę na treść orzeczenia NSA w Warszawie z dnia 18 marca 1995 r. I SA 2035/93 (ONSA 1996/2/75), w którym Sąd ten wskazał, że nowo powstałe i zarejestrowane stowarzyszenie, choćby nawet podejmowało wszelkie kroki dla udowodnienia, że jego działalność stanowi kontynuację działalności stowarzyszenia wcześniej zlikwidowanego decyzją administracyjną, wydaną na podstawie rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o stowarzyszeniach, nie może być stroną domagającą się stwierdzenia nieważności decyzji o likwidacji; stroną postępowania w sprawie o stwierdzenie nieważności decyzji o likwidacji

stowarzyszenia mogą być tylko osoby fizyczne – byli członkowie zlikwidowanego stowarzyszenia, którzy są legitymowani do żądania weryfikacji decyzji dotyczącej bytu stowarzyszenia (sfera organizacyjna). nie są oni jednak – jako osoby fizyczne – legitymowani do takiego żądania dotyczącego sfery majątkowej; dopiero na wniosek statutowych organów stowarzyszenia powstałego po reaktywowaniu jego działalności w wyniku stwierdzenia nieważności decyzji o likwidacji tego stowarzyszenia może nastąpić weryfikacja przez właściwy organ decyzji o likwidacji stowarzyszenia w części orzekającej o majątku tego stowarzyszenia.

Kwestia ta, to znaczy związana z oceną na jakiej drodze – cywilnej czy administracyjnej – dopuszczalne jest stwierdzenie nieważności wydanej pod rządem Prawa o stowarzyszeniach z 1932 r. decyzji o likwidacji i wykreśleniu TKK z 1877 r. z rejestru stowarzyszeń, nie ma decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a to z uwagi na wyżej już przedstawione i omówione okoliczności, które przesądzają o bezzasadności powództwa.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny uznał apelację za uzasadnioną i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., art.378 § 2 k.p.c. i art. 98 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność

KTM
St. Sekretarz Sądowy
Krystyna Potiuch